

HZN glasilo

Broj 5/2017

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

ISO norme za bolje dizajnirano radno mjesto

Novosti o IEC-ovom programu za
mlade profesionalce

2. sastanak tehničkog odbora
CEN/TC 452, *Assistance dogs*

HZN

HZN na
SONT-u 2017

CEN/CENELEC-ova delegacija posjetila Kinu

HZN e-glasilo

**Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente**

Godište: 9. 2017.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802
	Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Uređenje	2017-05-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati o 2. sastanku tehničkog odbora CEN/TC 452, Assistance Dogs, održanome u Beču, a čije tajništvo vodi HZN.

Kao što znate, Svjetski dan norma obilježava se svake godine 14. listopada kako bi se odalo priznanje naporima tisuća stručnjaka koji u IEC-u, ISO-u i ITU-u zajednički izrađuju dobrovoljne međunarodne norme utemeljene na konsenzusu. Ove godine putem internetske kampanje u društvenim medijima pozivaju se umjetnici iz cijelog svijeta da pošalju poster ili video koji ilustrira temu Svjetskog dana norma. Ovogodišnja je tema *Norme pomažu da gradovi postanu pametniji*, a poziv za sve kreativce možete naći u ovom broju HZN e-glasila, kao i informaciju o tome da je Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta (MINGPO) 3. svibnja 2017. godine objavilo poziv na dostavu projektnih prijedloga „Certifikacijom proizvoda do tržista“, koji se provodi u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.

U našim stalnim prilozima možete pročitati o novostima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, obavijesti o članovima HZN-a, o sudjelovanju djelatnika HZN-a na 34. međunarodnom savjetovanju o novim tehnologijama (SONT) 2017 i 1. savjetovanju „Iskustva u primjeni norme HRN EN ISO/IEC 17020“ i 12. konferenciji o mjeriteljstvu i akreditaciji. Tu je i kratka vijest o posjetu Institutu za standardizaciju Crne Gore

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju iz IEC-a možete pročitati o novostima u IEC-ovom programu za mlade profesionalce, a iz ISO-a o normama za bolje dizajnirano radno mjesto.

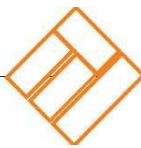
U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo kratak osvrt na posjetu delegacije CEN-a i CENELEC-a Kini te o energijskim auditima godinu dana poslije, o tome što smo naučili i budućim izazovima.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 5/2017

Proslov	2
Održan 2. sastanak tehničkog odbora CEN/TC 452, <i>Assitance Dogs</i>	4
Svjetski dan norma 2017. – Natječaj za poster i video	6
Objavljen poziv "Certifikacijom proizvoda do tržišta"	7
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	8
• HZN na 34. međunarodnom "Savjetovanju o novim tehnologijama" (SONT) 2017	9
• 1. savjetovanje „Iskustva u primjeni norme HRN EN ISO/IEC 17020“ i 12. konferencija o mjeriteljstvu i akreditaciji	11
• Posjet Institutu za standardizaciju Crne Gore	14
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Novosti o IEC-ovom programu za mlade profesionalce	16
ISO	
• ISO norme za bolje dizajnirano radno mjesto	18
CEN i CENELEC	
• Delegacija CEN-a i CENELEC-a posjetila Kinu	20
• Energijski auditи godinu poslije – što smo naučili i budući izazovi	21

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A48)

ISSN 1847-4217

Normizacija

Održan 2. sastanak tehničkog odbora CEN/TC 452, *Assistance dogs*

U Beču je 16. svibnja 2017. godine na Veterinarskom fakultetu održan drugi sastanak europskoga tehničkog odbora CEN/TC 452, *Assistance dogs*, čije se tajništvo nalazi u HZN-u.

Sastanak je vodio predsjednik odbora CEN/TC 452, dr.sc. Marijan Alfonso Sesar, ravnatelj Centra za rehabilitaciju Silver (CZRS). Hrvatsku delegaciju sačinjavali su Julijana Gyorgy Matešić (CZRS), Mira Katalenić (Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet), Alexandra Pukolt (CZRS) i Lea Devčić (Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet).

Na sastanku je potvrđena odluka o konačnom nazivu i području rada odbora CEN/TC 452 u skladu s rezultatima glasanja kroz odbor (tzv. Committee internal balloting-CIB) te je utvrđeno da na engleskome jeziku naziv odbora glasi: *Assistance dogs*, a područje rada (scope): *Standardization in the field of assistance dogs, users and training staff*.

Prihvaćena je odluka o uspostavi suradnje CEN/TC 452 i CEN/CLC/TC 11 „Accessibility in the built environment“ te je dogovorenod da gđa Christel Sogenbits predstavlja odbor CEN/TC 452 u navedenoj radnoj skupini.

Također je prihvaćen zahtjev kanadskoga normirnog tijela Standards Council of Canada (CSB) za statusom promatrača u odboru CEN/TC 452. Naime, Standards Council of Canada (CSB) je od 1. travnja 2017. godine suradničko normirno tijelo CEN/CENELEC-a (tzv. *Companion Standards Body*) čime se kanadskim predstavnicima omogućava, između ostalog, sudjelovanje u radu europskih tehničkih odbora.

Dogovorenod je da se još jednom preispita zainteresiranost krovnih organizacija u području treniranja pasa pomagača (ADEu i IGDF) za uspostavom tzv. *liaison organization* statusa u CEN/TC 452.

S obzirom na preporuku CCMC-a da se što prije izradi poslovni plan odbora kako bi se CEN/TC 452 mogao jasnije predstaviti svim vanjskim i unutarnjim zainteresiranim stranama, dogovoren je da tajnica odbora Vesna Ferenčak Brodarić pripremi novu verziju nacrtu poslovnog plana odbora (CEN/TC 452, *Business plan*) u skladu s prihvaćenim pristiglim komentarima i dogovorom sa sastanka u Beču te zatraži od članova odbora da se izjasne o njegovu prihvaćanju dopisno (kroz CIB). Dogovoren je i osnivanje radne skupine CEN/TC 452/WG 1 "Terminology", koja će utvrditi i dogоворити називље и definicije, te će biti upuћен javni poziv za prijavu zainteresiranim za vođenje te radne skupine (convenor). Nakon što pristignu prijave, u slučaju da bude više zainteresiranih, dopisno (kroz CIB) će se odabrati voditelj radne skupine i nacionalna normirna tijela bit će pozvana da predlože stručnjake za rad u radnoj skupini.

Sljedeći sastanak tehničkog odbora CEN/TC 452 održat će se 7 i 8. prosinca 2017. godine u Zagrebu.

Fotografije uz tekst ilustriraju djelić atmosfere sa sastanak odbora CEN/TC 452 kao i posjeta CleverDogLabu, instituciji koja u sklopu bečkoga Veterinarskog fakulteta proučava kognitivne i emotivne sposobnosti pasa.

Vesna Ferenčak Brodarić

Normizacija

SVJETSKI DAN NORMA 2017. – NATJEČAJ ZA POSTER I VIDEO

Poštovani,

kao što znate, Svjetski dan norma obilježava se svake godine 14. listopada kako bi se odalo priznanje naporima tisuća stručnjaka koji u IEC-u, ISO-u i ITU-u zajednički izrađuju dobrovoljne međunarodne norme utemeljene na konsenzusu. Svjetski dan norma ujedno je i odlična prilika da se šira javnost upozna s važnošću međunarodnih norma u svakodnevnom životu jer one često ostaju neprimijećene, u pozadini.

Ove godine putem internetske kampanje u društvenim medijima pozivamo umjetnike iz cijelog svijeta da pošalju poster ili video koji ilustrira temu Svjetskog dana norma.

Ovogodišnja je tema **Norme pomažu da gradovi postanu pametniji**. Od javnosti tražimo da razmisli o tome kako međunarodne norme omogućuju da u gradovima sve i na svakoj razini funkcionira sigurno i glatko – od prijevoza i komunikacijskih tehnologija do gospodarenja otpadom i čišće energije.

**Svjetski dan norma 2017.
Norme čine gradove pametnijim**

World Standards Day 2017
STANDARDS MAKE CITIES SMARTER

Calling all creatives!
Submit a poster or video for
World Standards Day 2017
for a chance to win CHF 1500

Submission dates
Poster: 5th June
Video: 14th August

IEC ISO ITU #WorldStandardsDay2017

Poziv za sve kreativce!

Pošaljite poster ili video za Svjetski dan norma 2017. i možete osvojiti **1.500 CHF**!

Rokovi za podnošenje prijava:

Poster: 5. lipnja
Video: 14. kolovoza

Pravilima natječaja i specifikacijama kao i promotivnim materijalima možete pristupiti na [mrežnim stranicama World Standards Cooperation](#)

Ako imate pitanja ili želite dodatne promotivne materijale, molimo da se obratite Zoë Smart: zsm@iec.ch

Srdačan pozdrav,

HNZ u suradnji s IEC-ovom službom za komunikaciju

Aktivnosti povezane s normizacijom

Objavljen poziv „Certifikacijom proizvoda do tržišta“

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta (MINGPO) 3. svibnja 2017. godine objavilo je poziv na dostavu projektnih prijedloga „Certifikacijom proizvoda do tržišta“, koji se provodi u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.

Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri odgovorilo potrebama malih poduzetnika, u izradi poziva sudjelovale su različite institucije koje predstavljaju i zastupaju interese malih i srednjih poduzeća, a među njima i Hrvatski zavod za norme.

Poziv je namijenjen mikro, malim i srednjim poduzećima u skladu s definicijom utvrđenoj u Prilogu I. Definicija malih i srednjih poduzeća Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014. **Prijave se primaju od 22. svibnja 2017. do 31. prosinca 2018.**

Cilj je poziva „Certifikacijom proizvoda do tržišta“ pridonijeti aktivnostima MSP-ova da dokazom kvalitete, sigurnosti i pouzdanosti svojih proizvoda osiguraju preduvjete za povećanje izvoza i ukupne konkurentnosti. Pružanjem potpore za uvođenje i primjenu europskih i međunarodno (globalno) priznatih norma pomaže se MSP-ovima da iskoriste prednosti koje primjena norma ima na omogućavanje pristupa novim tržištima. Informiranje korisnika o normama i besplatan uvid u norme omogućeni su MSP-ovima u normoteci Hrvatskoga zavoda za norme.

Najniži iznos bespovratnih sredstava koji se po ovom Pozivu može dodijeliti pojedinom poduzetniku iznosi 20.000,00 kuna, dok najviši iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti pojedinom poduzetniku iznosi 1.000.000,00 kuna. Bespovratna sredstva dodjeljivat će se putem trajno otvorenog poziva na dostavu projektnih prijava s krajnjim rokom dostave projektnih prijava 31. prosinca 2018. godine, odnosno do iskorištenja raspoloživih sredstava u ukupnoj vrijednosti od 38.000.000,00 kuna.

Više o natječaju, natječajnoj dokumentaciji, kao i rasporedu informativnih radionica za poduzetnike možete pronaći na poveznici: <http://www.strukturfondovi.hr/natjecaji/1406>.

Za više informacija o normama poduzetnici se mogu obratiti na adrese e-pošte: normoteka@hzn.hr ili msp@hzn.hr.

Novosti iz HZN-a

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja svibnja 2017. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 4/2017 jer od kraja travnja do kraja svibnja 2017. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2017-03-03	2017-04-28
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	165	165
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	6	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	22	22
Fizičke osobe – pojedinci	24	25
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	51	51
Ukupno redovnih članova	297	298
Ukupno članova HZN-a	305	306

HZN na 34. međunarodnom *Savjetovanju o novim tehnologijama* SONT 2017

Elektrotehničko društvo Zagreb pod pokroviteljstvom Hrvatskog inženjerskog saveza uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH i suradnju **Hrvatskog zavoda za norme** organiziralo je **34. međunarodno SAVJETOVANJE O NOVIM TEHNOLOGIJAMA SONT 2017 - Dani Josipa Lončara**, 15.-16. svibnja 2017. u Šibeniku, Solaris-hotel NIKO.

Sukladno trenutnom stupnju tehnološkog i industrijskog razvoja u Hrvatskoj, na savjetovanju je prisutvovalo oko pedeset predstavnika privatnih i javnih organizacija te znanstvenih ustanova. Među sudionicima su bili i gosti iz Slovenije te Bosne i Hercegovine.

Savjetovanje je tijekom dva dana podijeljeno u osam posebnih sekcija s 3-7 tema u svakoj.

S-1	UVODNA PREDAVANJA
S-2	ZELENA GRADNJA-ENERGETSKA UČINKOVITOST U ZGRADAMA I INDUSTRIJI
S-3	NOVI MATERIJALI, TEHNOLOŠKI PROCESI I PRIMJENE
S-4	NISKONAPONSKE MREŽE I INSTALACIJE
S-5	ROBOTIKA, DIJAGNOSTIKA I ODRŽAVANJE ELEKTRIČNIH UREĐAJA I POSTROJENJA
S-6	INFORMATIČKE I KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE-SIGURNOSNI I UPRAVLJAČKI SUSTAVI U ZGRADARSTVU I INDUSTRIJI
S-7	OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE, BESPREKIDNA OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM I ZAŠTITA
S-8	POVIJEST I FILOZOFIJA TEHNIKE

Drugog dana savjetovanja održan je i okrugli stol na temu **OBNOVA I DOPUNA ZNANJA IZ GRAĐEVNE REGULATIVE**.

U okviru sekcije 6 INFORMATIČKE I KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE-SIGURNOSNI I UPRAVLJAČKI SUSTAVI U ZGRADARSTVU I INDUSTRIJI **mr. sc. Branko Burazer**, predstavnik HZN-a, prezentirao je svoj referat pod nazivom „*Nove tehnologije i normizacija u telekomunikacijama*“.

U referatu je dan pregled normizacijskih aktivnosti povezanih s ETSI-jem kao i podrška Europske komisije kroz financiranje normizacijskih zahtjeva te poticanje razvojnih projekata u okviru programa *OBZOR2020*. U zadnje vrijeme proces prednormizacijskih aktivnosti počinje sve ranije, već u završnoj fazi razvojno istraživačkih projekata.

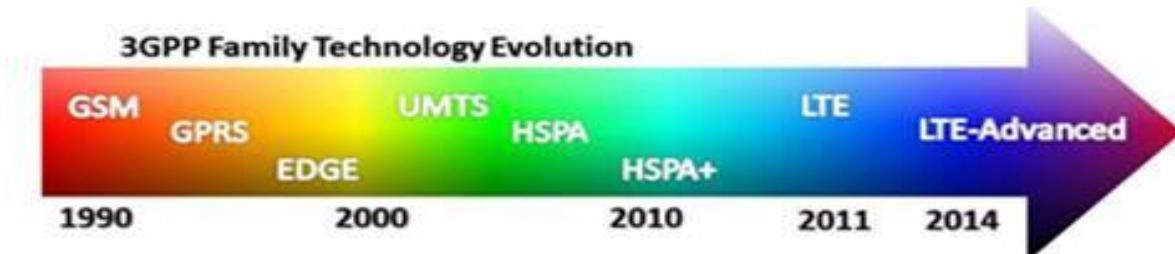
Uredbom o europskoj normizaciji broj 1025/2012 definirana su načela, struktura i djelovanje europske normizacije kao i dio njezina financiranja.

3GPP je vodeće globalno javno-privatno partnerstvo koje je već kreiralo tehničke specifikacije za brojne komunikacijske tehnologije, od naprednog GSM-a (2G) do LTE-A/pro (4,5G). Sljedeća je faza izrada tehničkih specifikacija za 5. generaciju komunikacijskih sustava.

Novosti iz HZN-a

ETSI je europski, ali i značajan globalni lider u normizaciji informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Osim kroz tehničke odbore, specijalne odbore, ETSI projekte i partnerske projekte, trenutno djeluje i kroz 14 ekspertnih skupina. Prednormizacijska aktivnost ovih skupina pokriva širok raspon novih tehnoloških područja, od virtualizacije mrežnih funkcija do umjetne inteligencije i kvantne kriptografije. Kreiraju se grupna izvješća i grupne specifikacije, koje postaju temelj za sljedeću fazu normizacijskih aktivnosti, tj. izradu tehničkih specifikacija, ETSI-jevih norma i europskih harmoniziranih norma.

Sinergija procesa razvoja novih tehnologija i njihova pravovremena normizacija predstavljaju temelj buduće europske vodeće uloge u brojnim područjima na globalnom tržištu digitalnih proizvoda i usluga

Branko Burazer

1. savjetovanje „Iskustva u primjeni norme HRN EN ISO/IEC 17020“ i 12. Konferencija o mjeriteljstvu i akreditaciji

Dana 18. i 19. svibnja 2017. godine održana su u Opatiji dva stručna skupa u organizaciji Hrvatskog mjeriteljskog društva sa suorganizatorima Državnim zavodom za mjeriteljstvo, Hrvatskom akreditacijskom agencijom, Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskim mjeriteljskim institutom i Hrvatskim zavodom za norme. Održani su sljedeći skupovi: 1. savjetovanje „Iskustva u primjeni norme HRN EN ISO/IEC 17020“ i 12. Konferencija o mjeriteljstvu i akreditaciji.

U povodu Svjetskoga dana mjeriteljstva (20. svibnja) i Svjetskoga dana akreditacije (9. lipnja), ovi su skupovi održani pod pokroviteljstvom Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja te Ministarstva mora, prometa i infrastrukture.

Hrvatski zavod za norme (HZN) predstavljali su gospođa Mirela Šiprak, viša stručna savjetnica za normizaciju u području osnovnih norma i gospodin Igor Božičević, ravnatelj.

Prvoga dana, gospođa Mirela Šiprak održala je uvodnu prezentaciju na temu „Razvoj norme HRN EN ISO/IEC 17020:2012“. Nakon prezentacije te tijekom završne rasprave prvoga dana Savjetovanja, predstavnici Hrvatskog zavoda za norme prisutnim su sudionicima odgovarali na postavljena pitanja povezana s hrvatskom normom HRN EN ISO/IEC 17020:2012 te općenito o normizaciji.

Novosti iz HZN-a

Na Savjetovanju su održane i niže navedene prezentacije, nakon kojih je uslijedila vrlo zanimljiva i za sve sudionike korisna raspravljajonica o primjeni norme za inspekcijska tijela.

1. Iskustva HAA u akreditaciji inspekcijskih tijela – H. Jelovčić (HAA)
2. Nepristrandost i neovisnost u zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17020:2012 – B. Iharoš (HMD)
3. Osoblje u zahtjevu norme HRN EN ISO/IEC 17020:2012 – V. Gašljević (HMD)
4. Što nakon akreditacije? – D. Jakir (DZM)
5. Iskustva iz prakse – B. Pavlović (GPZ)
6. Iskustva iz prakse – J. Peranić (Vage Zagreb)

Drugog dana, 19. svibnja 2017. godine u povodu Svjetskoga dana mjeriteljstva s motom „Mjeriteljstvo i transport“ i Svjetskoga dana akreditacije s motom „Akreditacija: stvaranje povjerenja u gradnji i izgrađenom okolišu“ održana je 12. Konferencija o mjeriteljstvu i akreditaciji. Na otvaranju Konferencije prisutne su pozdravile gospođa K. Prpić, državna tajnica u Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja i gospođa G. Vuđan iz Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta.

Gospođa Brankica Novosel, ravnateljica Državnog zavoda za mjeriteljstvo (DZM) održala je prezentaciju na temu „25 godina DZM-a“.

Ravnatelj Hrvatskog zavoda za norme, gospodin Igor Božičević održao je prezentaciju „Novosti iz Hrvatskoga zavoda za norme“, dok je „Novosti iz Hrvatskoga mjeriteljskog instituta“ sudionicima predstavio pomoćnik ravnatelja HMI-a, gospodin M. Bezjak.

Na Konferenciji su održane i sljedeće prezentacije:

1. Mjeriteljstvo i transport – Zakonsko mjeriteljstvo u području transporta (K. Vrgoč, DZM)
2. Mjeriteljstvo i transport – Prijevoz opasnih tvari (T. Friganović, CVH)
3. Mjeriteljstvo i transport – Zakonsko i tehničko mjeriteljstvo prilikom vaganja vozila (I. Ružić, Vage Zagreb)

U nastavku Konferencije održane su prezentacije radova u dvije sekcije: Mjeriteljstvo i Graditeljstvo te dvije raspravljajonice na kraju obje sekcije:

1. Mjeriteljstvo – problemi i izazovi (moderatori: T. Župić – DZM i M. Jakovčić – HMD)
2. Ispitivanje, certifikacija, akreditacija i inspekcija u graditeljstvu – Problemi u primjeni propisa (moderator: B. Bajzek Brezak , HMD).

Igor Božičević

Posjet Institutu za standardizaciju Crne Gore – Obilježavanje 10 godina rada ISME-a

Podgorica, Crna Gora, 8. svibnja 2017. godine – Obilježavanje desetogodišnjice rada Instituta za standardizaciju Crne Gore održano je u prostorijama Privredne komore Crne Gore u Podgorici. Prisutnima se obratio gospodin Perica Turković, koordinator poslovanja Instituta za standardizaciju Crne Gore (ISME). Gospodin Turković istaknuo je da je od osnivanja do danas ISME objavio i pripremio oko 20.500 norma i drugih normativnih dokumenata.

Prema njegovim riječima, najbrže promjene u društвima koja su u tranziciji događaju se primjenom norma. "Njihova primjena omogуava stvaranje novoga poslovnog okruženja, što daje pozitivan doprinos svijetu u kojem živimo. Norme šire znanja i inovacije, olakšavaju trgovinu, omogуavaju dobro upravljanje te se ostvaruju koristi u svim područjima u kojima se primjenjuju", istaknuo je gospodin Turković.

*Povodom 10 godina od osnivanja
Institut za standardizaciju*

dodjeљuje

ZAHVALNICU

Hrvatskom zavodu za norme

*za izuzetnu saradnju i značajan doprinos
razvoju standardizacije u Crnoj Gori*

Podgorica, 8.5.2017.

Koordinator poslovanja
Perica Turković

Ravnatelju Hrvatskoga zavoda za norme (HZN), gospodinu Igoru Božičevиu na svečanosti je uručena zahvalnica za uspјenu suradnju Instituta za standardizaciju Crne Gore i Hrvatskoga zavoda za norme, koja će se nastaviti i u budućnosti.

Na svečanosti su uz djelatnike ISME-a i predstavnike TDU Crne Gore sudjelovali direktorica Slovenskog instituta za standardizaciju (SIST), gospоda Marjetka Strle Vidal, v. d. direktora Instituta za standardizaciju Srbije (ISS), gospоda Tatjana Bojanic te zamjenik direktora Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine, gospodin Borislav Kraljević.

Predstavnici navedenih nacionalnih normirnih tijela također su primili zahvalnice za uspјenu suradnju s Institutom za standardizaciju Crne Gore. Zahvalnice povodom desetogodišnjice rada Instituta za standardizaciju Crne Gore primili su i drugi zaslužni pojedinci.

Dana 9. svibnja 2017. godine ravnatelj HZN-a posjetio je poslovne prostorije i organizacijske jedinice Instituta za standardizaciju Crne Gore. Bilo je vrlo korisno na licu mjesta razmijeniti iskustva u radu s djelatnicima ISME-a.

Čestitamo kolegicama i kolegama ISME-a njihovu obljetnicu.

Igor Božičević

Novosti o IEC-ovom programu za mlade profesionalce (*Young Professionals (YP)*), travanj 2017.

O IEC-ovom programu za mlade profesionalce

IEC-ov program za mlade profesionalce okuplja buduće svjetske inženjere, tehničare i rukovoditelje. Daje im priliku da oblikuju budućnost međunarodne normizacije i ocjenjivanja sukladnosti u području elektrotehnike. [Više](#)

Predstavljanje vodećih IEC-ovih mlađih profesionalaca za 2016.

Upoznajte Chan-keuna Parka, Alana Sellersa i Polada Zahedija, koje su kolege na IEC-ovoj Općoj skupštini 2016. u Frankfurtu izabrali za IEC-ove vodeće mlađe profesionalce za 2016. godinu. [Pročitaj više](#)
IEC e-tech, članak [Pročitaj više](#)

Nastavak rada IEC-a

IEC-ov program za mlade profesionalce čestita mlađim profesionalcima koji su izabrani kao predstavnici u IEC-ovom Odboru za upravljanje normizacijom (SMB) i Odboru za ocjenjivanje sukladnosti (CAB).
[Pročitaj više](#)

Novosti o IECEE-ovom natječaju

Sa zadovoljstvom objavljujemo pobjednike IECEE-ovog natječaja za mlađe profesionalce 2017. Njih dvojica sudjelovat će na [sastanku IECEE-ovog Odbora za upravljanje certifikacijom \(CMC\) 2017.](#), koji se održava 17.-18. svibnja u Yokohami, Japan.
[Pročitaj više](#)

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Pogledajte videosnimke intervjeta s IEC-ovim mladim profesionalcima!

Videosnimke intervjeta održanih tijekom IEC-ove Opće skupštine 2016. u Frankfurtu prošlog listopada dostupne su na [IEC-ovom YouTube kanalu](#). Možete ih pogledati [ovdje](#).

Nacionalni programi za IEC-ove mlade profesionalce: Indija

Čestitamo Indijskom nacionalnom odboru na 2. uspješnoj nacionalnoj radionici za IEC-ove mlade profesionalce, koja je održana u Mumbaiju 17. veljače, a okupila je više od 50 mladih profesionalaca, uglavnom iz industrije. Oni će sada biti pozvani da se uključe u zrcalne odbore.

[Pročitaj više](#)

Radionica za IEC-ove mlade profesionalce

Uživajte čitajući letak o [IEC-ovoj radionici za IEC-ove mlade profesionalce](#) i slobodno ga podijelite s kolegama.

Uskoro će biti dostupno više informacija o radionici. Registrirajte se putem svoga [Nacionalnog odbora](#).

(Izvor: <http://us7.campaign-archive1.com/?u=57bf19922547229aeac42e06a&id=93e474ddcc&e=6a1ff01773>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

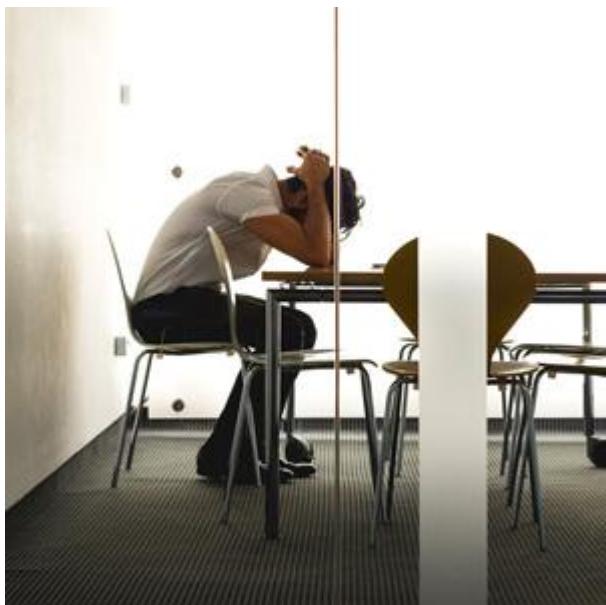

ISO norme za bolje dizajnirano radno mjesto

Depresija i problemi mentalnog zdravlja u općem su porastu. Depresija, od koje pati više od 300 milijuna ljudi svih dobi širom svijeta, izaziva neizmjernu patnju pacijentima i njihovim obiteljima, a predstavlja i veliki ekonomski trošak za društvo. Posljedice depresije i rješenja za depresiju tema su ovogodišnjeg Svjetskog dana zdravlja, koji se obilježava 7. travnja.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, koja je organizator Svjetskog dana zdravlja, problemi mentalnog zdravlja i poremećaji povezani sa stresom značajan su zdravstveni problem i najveći opći uzrok prijevremene smrti. Depresija je posljedica složenog međudjelovanja društvenih, psiholoških i bioloških čimbenika, a često joj je okidač negativan životni događaj kao što je gubitak posla, gubitak drage osobe ili psihološka trauma. Može iscrpiti pogođenu osobu, tako da počne zakazivati na poslu, u školi i u obiteljskom životu.

Neki od korijena depresije povezani su sa životnim i radnim uvjetima. Primjerice, radno okruženje snažno utječe na zdravlje i ima značajan učinak na raspolaženje zaposlenika. U današnjem kontekstu gospodarske globalizacije, radno okruženje izaziva sve veći mentalni stres, koji može dovesti do nezadovoljstva na radnom mjestu, smanjenja radne uspješnosti, lošeg zdravstvenog stanja i depresije.

Za zadovoljstvo na radnom mjestu

Kako bi pomogao gospodarskim subjektima i stručnjacima u projektiranju radnih mjesta kojima se potiče zadovoljstvo i dobrobit zaposlenika, ISO je izradio nekoliko međunarodnih norma koje se bave pitanjima ergonomije u projektiranju radnih sustava.

Primjerice, ISO 6385, *Ergonomic principles in the design of work systems* (Ergonomski načela u dizajniranju radnih sustava), daje ključna ergonomski načela za poboljšanje, (ponovno) projektiranje i preinaku radnih situacija kako bi radno mjesto bilo sigurnije, ugodnije i produktivnije. Obuhvaća široki niz zanimanja kao što su rukovatelji strojevima, radnici na tekućoj vrpci, vozači automobila/kamiona, osoblje zračne luke, zdravstveni radnici, nastavnici i uredsko osoblje te mobilni radnici koji rade na prijenosnom računalu.

U normi ISO 10075, *Ergonomic principles related to mental workload* (Ergonomski načela povezana s mentalnim opterećenjima na radu) dane su smjernice za projektiranje sustava u svrhu sprječavanja mentalnog preopterećenja. Mentalni stres može biti posljedica raznoraznih povezanih čimbenika, među ostalim zahtjeva posla, fizičkih uvjeta radnog mjeseta, društvenih i organizacijskih čimbenika. Namjena je niza norma ISO 10075 pomoći u projektiranju sustava kojim se sprječava mentalna preopterećenost.

U ISO 27500 opisuju se vrijednosti i uvjerenja koja organizaciju usmjeravaju prema čovjeku, značajne poslovne prednosti koje se time mogu ostvariti i rizike organizacije koja nije tako usmjerena. Daje

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

preporuke za politiku koju članovi upravnih odbora trebaju provoditi u tom cilju i utvrđuje načela koja moraju podržati kako bi se postigla optimalna radna uspješnost, smanjili rizici za organizaciju i pojedince, povećala dobrobit ljudi u organizaciji i poboljšali odnosi s kupcima.

Svrha je tih norma, koje je izradio pododbor 1, *General ergonomics principles*, tehničkog odbora ISO/TC 159, *Ergonomics*, čije tajništvo vodi DIN, član ISO-a iz Njemačke, da pomognu projektantima u primjeni najnovijih saznanja o radnim sustavima i radnoj opremi koja je usmjerena na čovjeka, radi produktivnijeg radnog okoliša.

Organizacije mogu smanjiti pojavu nezgoda i bolesti na još jedan način: primjenom učinkovitog sustava upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu. ISO izrađuje normu za sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu, ISO 45001, koja treba pomoći organizacijama u upravljanju rizicima i poboljšanju rezultata tog sustava. Primjena sustava upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu strateška je odluka kojom organizacija podupire svoje inicijative usmjerene na održivost, osiguravajući ljudima sigurniji i zdraviji rad, istodobno povećavajući profitabilnost.

Norme možete kupiti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem ISO-ove mrežne trgovine [ISO Store](#).

(Izvor: Sandrine Tranchard, 7. travnja 2017, <https://www.iso.org/news/Ref2177.html>, priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Delegacija CEN-a i CENELEC-a posjetila Kinu

Od 15. do 19. svibnja 2017. delegacija CEN-a i CENELEC-a, u kojoj su bili predsjednik CEN-a, gospodin Vincent Lafèche, ravnateljica CEN-CENELEC-a, gospođa Elena Santiago Cid i direktorica CEN-CENELEC-a za vanjske odnose, gospođa Sarah Penny, bila je u uspješnom posjetu Kini. Delegacija se susrela s brojnim strateškim sudionicima u kineskoj normizaciji kao što su:

- Ministarstvo industrije i informatike
- Kineska uprava za normizaciju (SAC)
- Kineski institut za normizaciju elektronike (CESI)
- Kineski nacionalni institut za normizaciju (CNIS)
- Kinesko udruženje proizvođača električne opreme (CEEIA)

kao i s predsjednikom Međunarodne organizacije za normizaciju ([ISO](#)), gospodinom Zhangom Xiaogangom i potpredsjednikom Međunarodnoga elektrotehničkog povjerenstva ([IEC](#)), gospodinom Shuom Yinbiaom.

Fotografija posjeta SAC-u

Razgovori su doveli do boljeg razumijevanja sadašnjeg stanja kineskoga normizacijskog sustava, postignuća kineske normizacijske reforme i stanja u pogledu prihvatanja međunarodnih norma u Kini.

Tijekom posjeta delegacija je održala informativnu radionicu za 60 sudionika iz SAC-a, raznih ministarstava i granskih udruženja o sadašnjoj strukturi europske normizacije, strateškim prioritetima i međunarodnim aktivnostima CEN-a i CENELEC-a, ističući teme kao što su digitalna transformacija, norme za usluge, autorsko pravo na publikacije CEN-a i CENELEC-a, politika patenata itd.

Značajnu i dragocjenu podršku posjetu dala je [stručnjakinja za europsku normizaciju koja sada radi u Kini \(SESEC\)](#).

(Izvor: https://www.cencenelec.eu/News/Brief_News/Pages/TN-2017-009.aspx; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Energijski auditi godinu poslije – što smo naučili i budući izazovi

Vrijeme: ponedjeljak, 19. lipnja 2017.

Mjesto: Bruxelles, CEN-CENELEC Management Centre

Program: dostupan je nacrt programa

Prijava: besplatno, samo se registrirajte putem interneta **prije** 14. lipnja 2017.

Osoba za kontakt: Katerina Kokesova

Kome je namijenjena radionica?

- regulatornim energetskim agencijama država članica
- granskim udruženjima
- tvorcima politike
- normizacijskim organizacijama.

Koji je razlog radionice?

Direktiva o energetskoj učinkovitosti 2012/27/EU (EED) jedan je od temelja **europskoga zakonodavstva u području energetike** kojem je svrha potaknuti povećanje energetske učinkovitosti. Direktiva ima ključnu ulogu u ostvarenju ciljeva EU-a za 2030. godinu.

Energijski auditi jedan su od važnih alata zakonodavstva EU-a o energetskoj učinkovitosti. Svrha je članka 8. EED-a da se poveća broj energijskih audita **u industriji i komercijalnom sektoru**. CEN i CENELEC izradili su niz norma **EN 16247 'Energy audits'** kako bi pomogli državama članicama u **oblikovanju programa energijskih audita** i osiguravanju **visokokvalitetnih sustava energijskih audita**.

Osim toga, energijski auditi bitan su dio norme **EN ISO 50001 'Energy management systems'**. Većina država članica prenijela je EED u nacionalno zakonodavstvo 2014. i 2015. godine te je završen prvi krug obveznih energijskih audita. Time je prikupljena velika količina podataka, koji pružaju dosad neviđenu priliku za procjenu uspješnosti energijskih audita u ostvarivanju energetske učinkovitosti pomoću podataka s terena i za planiranje poboljšanja te mjere za 2019. godinu.

O čemu je radionica?

Intenzivna jednodnevna radionica obuhvatit će osnovne ideje i panel-rasprave, okupljajući sve bitne dionike koji će usporediti nacionalna iskustva u prijenosu članka 8. Direktive o energetskoj učinkovitosti u nacionalno zakonodavstvo.

Tijekom radionice

- analizirat ćemo ishod i podatke iz prvog kruga obveznih energijskih audita;
- procijenit ćemo djelotvornost te mjere u smislu utvrđivanja potencijalne uštede energije, povećane svijesti u pojedinim granama o koristima upravljanja energijom, raspoređivanja potencijalnih ušteda (provedba mjera energetske učinkovitosti) i učinka za kvalifikaciju tržišta energetske učinkovitosti;
- procijenit ćemo ulogu niza norma EN 16247 "Energy Audits" u ispunjavanju obveza;
- utvrdit ćemo potrebu za poboljšanjima, s posebnim osvrtom na normizacijske aktivnosti.

(Izvor: <https://www.cencenelec.eu/News/Events/Pages/EV-2017-24.aspx>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)